

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 19.1.2007
KOM(2007) 13 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Forslag til fælles rapport om social sikring og social integration 2007

CENTRALE BUDSKABER

Medlemsstaterne har for første gang forelagt integrerede nationale rapporter om strategier for social integration, pensioner samt sundhedspleje og langtidspleje¹. Dette har de gjort på baggrund af demografisk aldring og forstærket globalisering. De står alle over for en vedvarende risiko for udstødelse og ulighed og et behov for at modernisere de sociale sikringsystemer. Medlemsstaternes udgangspunkt er forskelligt, men følgende nøglebudskaber fremgår klart af en analyse af deres rapporter:

- Medlemsstaterne har givet et svar på den opfordring, der udgik fra Det Europæiske Råds forårsmøde i 2006, om at reducere børns fattigdom og har forpligtet sig til at bryde fattigdomsspiralen. Dette vil bidrage til en stærkere og mere bæredygtig social samhørighed. Det er afgørende at sikre, at alle kan få del i en kvalitetspræget uddannelse og erhvervsuddannelse, og der bør især fokuseres på deltagelse i førskoleuddannelsen og på at forhindre, at elever forlader skolen i utide. Der er behov for særlig opmærksomhed omkring indvandreres og etniske mindretals situation.
- Aktiv integration viser sig at være en effektiv metode til fremme af den sociale integration og integrationen på arbejdsmarkedet af de mest ugunstigt stillede befolkningsgrupper. Strammere betingelser for adgang til ydelser er et væsentligt element, men dette må ikke få til følge, at personer, der ikke kan arbejde, bliver udstødt endnu mere. Mens de fleste medlemsstater går ind for en kombination af individuel støtte til integration på arbejdsmarkedet og lettilgængelige sociale tjenesteydelser af høj kvalitet, må det imidlertid ikke overses, at der er behov for at sikre, at mindstelønnen når op på et passende niveau.
- I deres første europæiske planer om sundhedspleje og langtidspleje påpeger medlemsstaterne som en prioritet behovet for at sikre lige adgang for alle, reducere uligheder på sundhedsområdet, sørge for en sikker sundhedspleje af høj kvalitet og forvalte indførelsen af ny teknologi til støtte for sundhed og integration i samfundslivet. En mere rationel anvendelse af ressourcerne er en vigtig faktor i forsøget på at gøre sundhedsplejeordningerne bæredygtige og opretholde en høj kvalitet. Nogle lande kan dog blive nødt til at udvide deres finansielle og menneskelige ressourcer for at sikre en passende dækning af hele befolkningen. En forbedret koordinering, fremme af en sund livsstil og forebyggelse kunne være elementer i en vellykket strategi, som bidrager til både en forbedret sundhedstilstand og en afdæmpning af væksten i udgifterne.
- I de fleste medlemsstater er der behov for at udvide langtidsplejen og sikre dens finansielle levedygtighed. En bedre koordinering mellem sundhedspleje og sociale ydelser, støtte til privat plejepersonale og udnyttelse af ny teknologi kan hjælpe folk til at blive boende så længe som muligt i deres eget hjem.
- Mange lande er ved at tilpasse deres pensionssystemer til stigninger i den forventede levealder. Ældre er ofte udsat for større risiko for at blive fattige end befolkningen i almindelighed. Reformer tager fortsat sigte på at sikre passende og bæredygtige pensionssystemer. Befolkningens aldring medfører, at passende pensioner i stigende grad forudsætter, at der er flere mennesker i arbejde – og at de arbejder længere. Det er derfor af

---

¹ http://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/naps_en.htm

afgørende betydning, at ikke mindst ældre får mulighed for at gøre det. Der er behov for at overvåge virkningerne af reformer til sikring af passende pensioner.

- Trods de nuværende reformer vil befolkningens aldring forøge udgifterne til pensioner, sundhedspleje og langtidspleje med fire procentpoint af BNP frem til 2050. De offentlige financers langfristede bæredygtighed er ikke sikret. Ifølge en rapport fra Kommissionen for nylig² står seks medlemsstater over for en høj risiko, ti over for en middelhøj og ni over for en mindre risiko. Løsningen af dette problem er en væsentlig politisk udfordring. Det er nødvendigt at udforme en strategi, der sætter ind på tre områder: den offentlige gæld skal reduceres, beskæftigelsen skal øges, og de sociale sikringssystemer skal reformeres. Bæredygtighedsrapporten omtaler også risikoen for utilstrækkelige pensioner, som kan resultere i et uforudset pres på budgetterne på grund af ad hoc-forøgelse af pensionerne eller en højere efterspørgsel efter andre ydelser. Der er derfor behov for at søge en samlet løsning på spørgsmålene vedrørende tilstrækkelige pensioner, bæredygtighed og modernisering.
- Medlemsstaterne tager i stigende grad hensyn til forbindelserne mellem socialpolitikken, den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken på det nationale plan, især gennem reformer af pensioneringsordningerne, som indskrænker adgangen til førtidspension og fremmer tilskyndelsen til og muligheden for at arbejde længere, hvilket har medført, at flere ældre arbejdstagere forbliver på arbejdsmarkedet. Når der tages hensyn til disse vekselvirkninger under gennemførelsen af de nationale reformprogrammer for vækst og beskæftigelse³ og strategierne for social sikring og social integration, vil resultatet i sidste ende blive positivt.
- En sund forvaltning af socialpolitikken styrkes på nationalt og på EU-plan. Alle berørte parter, herunder de befolkningsgrupper, der berøres mest direkte, deltager i stigende grad i planlægningen af sociale reformer. Men deltagelsens kvalitet kan forbedres. De berørte parter bør udvides til at omfatte gennemførelse og opfølgning. Der bør ske en styrkelse af vekselvirkningen mellem de politikker, der føres på EU-plan og på nationalt, regionalt og lokalt plan – hvor gennemførelsen i vid udstrækning finder sted. Der er store muligheder for at lære af hinanden på alle områder af det europæiske samarbejde.

1. INDLEDNING

Den integrerede åbne koordineringsmetode, der blev indført i 2006⁴, styrker EU's muligheder for at støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser på at skabe større social samhørighed i Europa. Virkningerne heraf begynder at vise sig i marken, så EU's interesse for sociale værdier bliver mere synlig for de europæiske borgere. Den åbne koordineringsmetode bidrager til at styrke den gensidige bistand og udvide de berørte parter deltagelse på nationalt og på EU-plan. Den har styrket bevidstheden om, at udstødelse og fattigdom har flere dimensioner, og den har skabt en fælles tilgang til reformer af den sociale sikring på grundlag af principperne om tilgængelighed, hensigtsmæssighed, kvalitet, modernisering og bæredygtighed. For første gang behandles sundhedspleje og langtidspleje med udgangspunkt i bevidstheden om, at disse områder er velegnede til udvekslinger af politikker. De nationale

---

² KOM(2006) 574 endelig.

³ Seneste årsrapport: KOM(2006) 816.

⁴ Fælles mål: http://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/objectives_en.htm

rapporter viser, hvordan fælles overvejelser om samtlige mål effektiviserer den førte politik og anvendelsen af offentlige midler. De nye arbejdsmetoder under den åbne koordineringsmetode begynder at bære frugt, men der kræves dog stadig en indsats for at få det fulde udbytte af deres potentiale.

2. GENERELLE SPØRGSMÅL VEDRØRENDE POLITIKKER FOR SOCIAL SIKRING OG SOCIAL INTEGRATION

Større social samhørighed

Den seneste udvikling har været opmuntrende. I praktisk taget alle medlemsstaterne er der gennemført eller indledt reformer, som skal gøre systemerne fiskalt og socialt mere bæredygtige og mere velegnede til at tilpasse sig de behov, der opstår. Aktiv deltagelse bliver i stigende grad et fælles anliggende ud fra den erkendelse, at menneskers ret til at spille en aktiv rolle i samfundet bør understøttes. I spørgsmålet om pensionsreformen tilstræbes der forbedringer i retning af hensigtsmæssighed og bæredygtighed. Det fremstår som det centrale mål for sundhedspleje- og langtidsplejestrategierne at forbedre tilgængeligheden, kvaliteten og bæredygtigheden.

Som det fremgår af den åbne koordineringsmetodes mål, er fremme af ligestilling af mænd og kvinder et væsentligt element i behandlingen af disse spørgsmål. Samlet set behandles **ligestillingsspørgsmål** mere effektivt i medlemsstaterne, og data opdeles stadig oftere efter køn. I visse foregangslande indarbejdes kønsaspektet systematisk i alle politikker. Der er dog stadig plads til en bedre integrering af kønsaspektet i de forskellige politikker på alle samarbejdets tre områder.

Vekselvirkning med vækst og beskæftigelse

Medlemsstaterne er nået til en tydeligere erkendelse af, at økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige reformer skal bidrage til at styrke den sociale samhørighed, og socialpolitikkerne skal støtte den økonomiske vækst og væksten i beskæftigelsen. En aktiv integrationspolitik kan styrke tilførslen af arbejdskraft og samfundets sammenhængskraft. En forbedring af børns situation vil give flere mennesker mulighed for at udvikle deres fulde potentiale og bidrage fuldt ud til samfundet og økonomien. De igangværende reformer vedrørende pensioner og sundhedspleje har en tydelig virkning på både de offentlige finansers bæredygtighed og situationen på arbejdsmarkedet. Aktionerne på sundhedsområdet forbedrer livskvaliteten og produktiviteten og hjælper til med at opretholde den finansielle bæredygtighed.

Medlemsstaterne erkender imidlertid, at en sund økonomisk vækst og jobskabelse ikke automatisk fører til indkomstudjævning, afskaffelse af fattigdom blandt erhvervsaktive eller fjernelse af regionale forskelle. Nogle nationale reformprogrammer beskæftiger sig mere intensivt med de mest ugunstigt stillede grupper i samfundet, idet de f.eks. tilstræber en opblødning af arbejdsmarkedets segmentering og en stabilisering af usikre ansættelsesforhold og søger at skaffe fattige personer adgang til det voksende arbejdsmarked. Foranstaltninger, der skal sikre de offentlige finansers bæredygtighed, ledsages af bestemmelser, der skal beskytte de mest sårbare grupper. Vekselvirkningen bør styrkes og gøres mere synlig både på nationalt plan og i EU som helhed.

Forvaltningspraksis

Civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter deltager i stigende grad i forberedelsen af nationale strategier og modernisering af den sociale sikring. Reformen i pensionssektoren styrker transparensen og de enkelte menneskers forståelse af deres egen situation. Der er dog stadig mulighed for yderligere forbedringer af deltagelsen, ikke mindst i gennemførelses- og opfølgingsfasen. Koordineringen mellem europæiske, nationale, regionale og lokale myndigheder bør styrkes. Der er nu almindelig enighed om værdien af en effektiv overvågning og evaluering, men der gives ikke mange detaljer om de konkrete ordninger, der planlægges. Der er sket en vis stigning i anvendelsen af indikatorer og mål, og de nationale strategier tildeler i stigende grad ressourcer og ansvar til foranstaltninger, der er skræddersyet til målene, men dette sker dog stadig ikke systematisk. Koordineringen af gennemførelsen af politikkerne for social integration og for sundhedspleje og anvendelsen af strukturfondene, især Den Europæiske Socialfond, er blevet forbedret, men dens synlighed på dette område kunne forbedres.

3. DE VIGTIGSTE UDFORDRINGER PÅ DE FORSKELLIGE OMRÅDER, DER DÆKKES AF DEN ÅBNE KOORDINERINGSMETODE

3.1 Bekæmpelse af fattigdom og udstødelse

Medlemsstaternes rapporter er mere strategiske end de foregående år og fokuserer på et mere begrænset antal prioriteter. De anerkender dog fortsat udstødsens forskelligartethed og behandler deres prioriterede områder ud fra en lang række synsvinkler.

Bryde det mønster, at fattigdom går i arv fra generation til generation

Børn er mere udsat for fattigdom end befolkningsgennemsnittet i de fleste medlemsstater. I nogle lande er det næsten hvert tredje barn, der er truet. Risikoen stiger, når børn lever sammen med enlige forsørgere eller arbejdsløse. Dette er en trussel mod social samhørighed og bæredygtig udvikling. Underprivilegerede børn har vanskeligere ved at klare sig godt i skolen, er mere udsat for at komme i konflikt med loven, har ofte et svagere helbred og kan kun vanskeligt integreres på arbejdsmarkedet og i samfundet.

I marts 2006 anmodede Det Europæiske Råd medlemsstaterne om at "træffe de nødvendige foranstaltninger til hurtigt at nedbringe **børnefattigdommen** betydeligt og give alle børn lige muligheder uanset deres sociale baggrund." Det store flertal af medlemsstaterne prioriterede behovet for at udvikle en integreret og langfristet metode til forebyggelse og afhjælpning af fattigdom og udstødelse blandt børn.

Medlemsstaterne behandler emnet med en blanding af politikker, der beskæftiger sig med forskellige sider af problemet: forøgelse af familiens indtægt, forbedring af dens adgang til tjenesteydelser, herunder ordentlige boligforhold, og beskyttelse af børns rettigheder. Medlemsstaterne beskæftiger sig generelt målrettet med de mest ugunstigt stillede børn og familier inden for rammerne af en bredere tilgang.

To aspekter påkalder sig opmærksomhed: lige muligheder på uddannelsesområdet, herunder førskole- og voksenuddannelse, og fremme af forældrenes deltagelse på arbejdsmarkedet. En bedre forening af arbejde og familieliv lettes gennem en forbedret adgang til børnepasning af høj kvalitet og fleksible arbejdstidsordninger. Dette fører endvidere til spørgsmålet om en bedre fordeling af husligt arbejde og børnepasning.

I gennemsnit forlader 15 % af eleverne skolen i utide, men i nogle lande er det mere end en tredjedel. Hvis disse tal kan reduceres, og de unges kvalifikationer kan styrkes, kan risikoen for social udelukkelse begrænses, og deres muligheder på arbejdsmarkedet kan forbedres. Nogle medlemsstater har sat sig præcise mål og indfører forebyggende foranstaltninger (førskoleundervisning, vejledning og rådgivning, tutoring, stipendier) og kompenserende aktioner (f.eks. second chance-skoler). En omsætning heraf til omfattende strategier vil bidrage til at forbedre resultaterne.

I alle medlemsstaterne er ungdomsarbejdsløsheden, især blandt unge med indvandrerbaggrund, dobbelt så høj som den samlede arbejdsløshedsprocent (18,7 % for EU-25 i 2004). Unge bliver ofte fanget i en ond cirkel af lav løn eller slet ingen løn. Mange medlemsstater understøtter lærlingeuddannelse og giver individuel støtte eller tilbyder aktive alternativer efter korte perioder af arbejdsløshed med særlig vægt på ugunstigt stillede områder og forbedret adgang til almindelige foranstaltninger.

Fremme aktiv integration

Kvalitetsjob er et bæredygtigt redskab til at undgå fattigdom og social udstødelse, som kan styrke en persons fremtidige beskæftigelsesmuligheder og den menneskelige og sociale kapital. Sunde og sikre arbejdsvilkår gør det muligt for flere arbejdstagere at arbejde og blive i arbejde længere.

Medlemsstaterne fokuserer i stigende grad på "aktiv integration"⁵ for at styrke den sociale integration. Der er en klar tendens til at gøre arbejdsløshedsunderstøttelse afhængig af, at personen står til rådighed for arbejdsmarkedet, og til at styrke tilskyndelsen til at arbejde gennem reformer af skatte- og ydelsesordningerne. Nogle medlemsstater har påvist, at det, at der stilles krav, lader sig kombinere med en gradvis nedsættelse af ydelser ved genindtræden på arbejdsmarkedet og med skattemæssige begunstigelser i forbindelse med lavtlønsarbejde for at muliggøre ugunstigt stillede personers deltagelse på arbejdsmarkedet. Andre vigtige elementer i en hensigtsmæssig politik for aktiv integration er en styrket aktiv arbejdsmarkedspolitik, mulighed for videreuddannelse, herunder it, en indsats for at komme uddannelsesmæssige mangler til livs og en passende rådgivning. For at sikre, at de stillede betingelser ikke svækker støtten til de personer, der ikke er i stand til at arbejde, har nogle medlemsstater sat sig for at forbedre de sociale ydelsers dækning. Men behovet for at garantere en passende mindsteløn forsømmes i mange strategier.

Vækst i økonomien og beskæftigelsen vil ikke i sig selv bringe de mennesker i beskæftigelse, der er længst væk fra arbejdsmarkedet. Nogle medlemsstater har gennemført foranstaltninger som f.eks. støtte på arbejdspladsen til at bevare den og styrke personens kvalifikationer, efter- og videreuddannelse og hævelse af mindstelønnen for at sikre, at det kan betale sig at arbejde.

---

⁵ En mere indgående beskrivelse af dette begreb findes i: KOM(2006) 44 endelig.

Den tredje sektor (herunder erhvervsdrivende foreninger) er en vital kilde til arbejdspladser, også for mennesker med ringe kvalifikationer eller nedsat arbejdsevne, og den kan tilbyde sociale tjenesteydelser, som ikke dækkes af markedsøkonomien. Bekæmpelse af forskelsbehandling, finansiel udelukkelse og overdreven gældsætning, fremme af iværksætterånd og tilpasningsevne, arbejdsret i forbindelse med den sociale dialog og en stigende bevidsthed om fordelene ved et arbejdsmarked, der begunstiger integration, er andre vigtige elementer.

Det er ofte nødvendigt at forbinde integration på arbejdsmarkedet med en række andre tjenesteydelser. Nogle medlemsstater er ved at udvikle en mere strukturel tilgang til **udelukkelse fra boligmarkedet og husvildeproblematikken**, der bygger mere på forebyggelse og boligkvalitet end på blot at skaffe de husvilde et sted at sove. Den største udfordring består i at bringe behovet for at sikre alles adgang til sociale tjenesteydelser af høj kvalitet i overensstemmelse med behovet for at gennemføre besparelser i myndighedernes budgetter.

Det Europæiske Råd har udpeget handicappede som en prioriteret kategori, som bør opnå større deltagelse på arbejdsmarkedet. Nogle medlemsstater letter fysisk **handicappedes** adgang til arbejdsmarkedet, mens andre beskæftiger sig mere bredt med integrationsspørgsmålet: mainstreaming af politikker, selvhjælpen tilværelse og bedre adgang til sociale ydelser af høj kvalitet. Derimod gøres der mindre for mentalt syge og handicappede.

Adskillige medlemsstater praktiserer en samlet tilgang til integration af indvandrere og social integration af **etniske mindretal**, som ligeledes prioriteres højt. Heri indgår udligning af mangler i uddannelse og udvikling af sprogkundskaber, men også bekæmpelse af forskelsbehandling og fremme af deltagelse i samfundslivet i bredere betydning.

En styrkelse af ugunstigt stillede personers integration med henblik på deres vedvarende integration på arbejdsmarkedet er nu en specifik ESF-prioritet. Aktioner kan modtage tilskud under alle ESF-prioriteter i perioden 2007-2013, og planlægningen heraf giver strukturfondene større synlighed. EFRU vil fortsat bidrage til en forbedring af den infrastruktur, der vedrører social integration og bekæmpelse af fattigdom i byerne.

3.2 Sundhedspleje og langtidspleje

I koordineringens første år fremgik det af rapporterne, at der var tydelige forskelle i sundhedssituationen både internt i medlemsstaterne og medlemsstaterne imellem. Den forventede levealder varierer efter medlemsstat mellem 65,7 og 77,9 for mænd og mellem 75,9 og 82,5 for kvinder. Der er også i mange lande tydelige forskelle efter socioøkonomisk status. Disse resultater påvirkes af mange faktorer, herunder leve- og arbejdsvilkår. Medlemsstaterne forsøger at mindske disse forskelle ved at forbedre forebyggelse og sundhedsuddannelse og adgangen til sundhedspleje.

(Uens) adgang til sundhedspleje og langtidspleje

Alle landene gør en stor indsats for at sikre adgangen til en passende sundhedspleje og langtidspleje. Det følger dog ikke nødvendigvis heraf, at alle har ligeberettiget adgang, og der

findes fortsat **udbredt ulighed**. Patienters egenbetaling er steget støt i takt med, at visse typer af ydelser ikke længere dækkes, mens andre i stigende grad betales af patienten og sygesikringen i fællesskab for at skåne budgettet og indskrænke overforbrug. For at undgå indskrænkninger i adgangen for de mest sårbare befolkningsgrupper indfører medlemsstaterne undtagelser, forudbetaling og loft over visse udgifter.

Ydelsernes fordeling er undertiden uensartet. Regionale forskelle er resultatet af geografiske, men også institutionelle betingelser. Decentralisering har ganske vist gjort det muligt at tilpasse ydelserne til lokale forhold, men disse forhold medfører på den anden side, at ydelsernes dækning og praksis kan variere. Også regionernes finansielle kraft kan variere. EU's strukturfonde understøtter forbedringer af sundhedsinfrastrukturene for at mindske disse forskelle.

Der er **behov for at udvikle langfristede plejeordninger** for at imødekomme det stigende behov. Det nuværende tilbud er utilstrækkeligt, hvilket medfører høje personlige udgifter og lange ventetider. En familiestruktur i forandring, en øget geografisk mobilitet og kvindernes stigende deltagelse på arbejdsmarkedet kræver en mere formaliseret pleje af ældre og handicappede. Der er enighed om at give prioritet til plejeydelser i hjemmet og indførelse af ny teknologi (f.eks. systemer, der giver mulighed for selvhjulpen livsførelse), som kan bidrage til at sætte mennesker i stand til at leve i deres eget hjem så længe som muligt. Medlemsstaterne understreger også betydningen af revalidering som middel til at bringe personer, der er afhængige af pleje, tilbage til en aktiv tilværelse. Det erkendes i stigende grad, at der er behov for at skabe et solidt grundlag for finansiering af langtidspleje, og nogle medlemsstater bevæger sig i denne retning.

Forbedring af kvaliteten gennem standarder, evidensbaseret medicin og integreret pleje

Medlemsstaterne anvender en blanding af redskaber for at nå og opretholde en pleje af høj kvalitet i alle sektorer. Dette omfatter: kvalitetsstandarder, f.eks. minimumskrav til tjenesteydelsesleverandørers struktur og fremgangsmåde, akkreditering eller godkendelse af sådanne leverandører, kvalitetskontrolordninger på grundlag af rapportering og tilsynsbesøg. Sundhedsplejepersonale tilskyndes til at anvende centralt evaluerede og alment tilgængelige retningslinjer udarbejdet på grundlag af den bedste kendte praksis. Nationale agenturer for vurdering af sundhedsteknologi er etableret og samarbejder på EU-plan (EUnet-HTA). De bidrager til at sikre, at nye opfindelser er effektive, sikre og omkostningseffektive.

For at forbedre systemernes reaktionsevne og patienternes tilfredshed udvikles der i øjeblikket en mere patientorienteret plejemodel. Heri indgår skræddersyede ydelser (især inden for langtidspleje) og sikring af patienters rettigheder, valg, deltagelse i beslutningstagningen og tilbagemelding ved hjælp af spørgeskemaer.

Medlemsstaterne sigter mod en bedre koordinering mellem primærpleje, ambulant og stationær sekundær og tertiær pleje og mellem lægehjælp, pleje, socialhjælp og palliativ pleje. esundhed kan være en hjælp til bedre og mere effektive patientforløb i alle sektorer og begrænsning af uhensigtsmæssige indgreb og kan tilskynde til uafhængig livsførelse og øge patienternes tilfredshed og sikkerhed.

Der er igangsat programmer til støtte for og forebyggelse af ikke-overførbare sygdomme og sundhedsmæssige uligheder (f.eks. kræft, kardiovaskulære sygdomme, vaccinationsprogrammer).

Sikre den finansielle bæredygtighed på længere sigt

Sundheds- og langtidspleje har finansielle og personalemæssige aspekter. Indsatsen er betydelig, men der er slående forskelle i de enkelte landes udgifter (mellem 5 % og 11 % af BNP i 2003) og personaleforbrug (mellem 3 % og 10 % af befolkningen i den erhvervsaktive alder).

Det fremgår tydeligt af rapporterne, at der er behov for at **begrænse udgifterne**, som stiger hurtigere end BNP. Det største pres hidrører fra nye teknologier, pristendenser, patienters stigende forventninger og, i fremtiden, befolkningens aldring. Det er en overordnet opgave at sikre, at alle hurtigt og ligeberettiget kan drage nytte af de medicinske fremskridt. De fleste medlemsstater fremmer en mere rationel udnyttelse af ressourcerne gennem lofter over udgifterne, delvis patientbetaling og anvendelse af generiske lægemidler (kopimedicin), retningslinjer for personalet og vurdering af sundhedsteknologi. For at fremme effektiviteten er nogle medlemsstater begyndt at adskille levering og finansiering af tjenesteydelser og fremme konkurrencen mellem leverandørerne af ydelser i sundhedssektoren. På nuværende tidspunkt betales 26 % af udgifterne til sundhedspleje af private, hvilket skal ses som en følge af den førte politik for begrænsning af udgifterne og af den øgede efterspørgsel, der ledsager de højere indkomster. Medlemsstaterne fremskynder **omstruktureringen i sundhedsplejen**, ofte i konflikt med indgroede vaneforestillinger om rettigheder, ved hjælp af registreringssystemer og fremmer den primære pleje og dens binding til lokalsamfundet, indskrænker antallet af sengepladser på hospitalerne, øger antallet af ambulante indgreb og rationaliserer specialiserede behandlinger ved at koncentrere dem i nogle få specialiserede centre.

Den forventede stigning i forbruget af sundhedspleje kan medføre en stor vækst i beskæftigelsen. Der er imidlertid generelt set for mange specialister og for få alment praktiserende læger og plejepersonale. En kraftig efterspørgsel efter personale i nogle lande dræner endvidere andre landes medicinske ressourcer, hvilket understreger behovet for en fælles strategi. Der er behov for foranstaltninger, der kan sikre en stabil **tilgang af blivende medicinsk personale**. Også i langtidsplejen er tilgangen af arbejdskraft utilstrækkelig. Uformelle erhvervmæssige forløb nødvendiggør efteruddannelse, overvågning foretaget af kyndige personer, faglig rådgivning, aflastningsordninger og mulighed for at forene familiens pleje og betalt beskæftigelse.

I betragtning af disse forskellige situationer er der stor forskel på de specifikke udfordringer, medlemsstaterne står over for. En del af dem er nødt til at investere flere ressourcer i sundhedspleje og langtidspleje for at sikre en passende dækning og forbedre effektiviteten, mens effektiviteten i andre lande i sig selv er nøglen til opretholdelse af bæredygtige systemer.

På sporet af en strategi til nytte for alle

Medlemsstaterne erkender forbindelsen mellem adgang til ydelser, disses kvalitet og finansielle bæredygtighed. En udvidet adgang til ydelser skal forenes med en forbedret

finansiel bæredygtighed, og bæredygtighed på lang sigt skal opfylde kravet om pleje af høj kvalitet for alle. Der skal således findes kompromiser, men der er også synergier mellem de forskellige politikker. Transparente kompromiser og udvikling af synergier bidrager til at beskytte en fornuftig social sikring mod de risici, der truer sundhedspleje og langtidspleje. Fremme af en sund og aktiv livsførelse, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, mere forebyggende pleje og hensyntagen til sundhedsspørgsmål i alle andre politikker ses som en strategi til nytte for alle. En forbedret koordinering mellem de to typer af pleje og mellem de forskellige kompetenceniveauer (nationalt, regionalt, lokalt) og større anvendelse af evidensbaseret medicin og teknologivurdering kan også forbedre plejens kvalitet og patienternes sikkerhed og bidrage til at holde udgifterne nede.

3.3 Tilstrækkelige og bæredygtige pensioner

Drøftelser om pensioner fandt sted allerede i 2006. Den omfattende, sammenfattende rapport om tilstrækkelige og bæredygtige pensioner⁶ gør det klart, at reformstrategierne skal tage hensyn til synergierne og kompromiserne mellem de overordnede mål tilstrækkelighed, bæredygtighed og modernisering. Der er gennemført generelle strukturreformer i de fleste lande i de sidste ti år, som blev videreudviklet i nogle medlemsstater også i 2006. De bygger på anvendelse af livscyklens og en styrkelse af forholdet mellem bidrag og ydelser, hensyntagen til den stigende levealder og strategier om aktiv aldring gennem en begrænsning af adgangen til førtidspensionering og en styrkelse af incitamentet til at arbejde længere. Det er en forudsætning for disse reformer, at der sker fremskridt i retning af at holde arbejdsmarkedet åbent for ældre arbejdstagere. Hvis pensionsordningernes tilstrækkelighed og bæredygtighed skal sikres, er det nødvendigt, at flere mennesker kommer i arbejde, og at de arbejder længere. Fortsatte stigninger i ældre arbejdstageres erhvervsfrekvens er opmuntrende, men det går ikke an at hvile på laurbærrene.

Det anerkendes utvetydigt, at spørgsmål om bæredygtighed og tilstrækkelighed skal løses under ét. Uholdbare pensionssystemer bringer pensionerne i fare, og omvendt afstedkommer utilstrækkelige pensioner uforudsete krav om at modvirke pensionisters fattigdom. Den teoretiske dækningsgrad, der viser, hvordan en typisk arbejdstagers pension kan variere frem til 2050, viser et fald i de fleste lande ved en given pensioneringsalder, især i de lande, som har gennemført omfattende reformer (og forbedret bæredygtigheden). Medlemsstaterne planlægger at kompensere for denne nedgang ved at forlænge arbejdslevet eller forøge de supplerende pensionsopsparinger. For de lande, som satser på supplerende pensionsopsparinger, er det væsentligt at sikre private pensioner og udvide dækningen.

Arbejdet i 2006 fokuserede på specifikke emner, som f.eks. ældre kvinders højere fattigdomsrisiko, mindstepensioner eller mindsteindkomst inden for rammerne af bestemmelserne om socialhjælp. Der er stor forskel på bestemmelserne, og nogle lande har forbedret dækningen betydeligt i de senere år, mens mindstepensioner i andre lande mister betydning på grund af overgangen til indtægtsbestemte pensioner og højere erhvervsfrekvens. Medlemsstaterne er nødt til at overveje fremtidige tilpasninger, herunder indeksering af sådanne ydelser, bl.a. for at sikre, at modtagerne ikke kommer for langt bagud i forhold til det samlede lønniveau, og de må samtidig opretholde stærke incitamentet til at arbejde længere og til at spare op.

---

⁶ SEK(2006)304 af 27.2.2006.

Der har desuden været drøftet fleksible ordninger hen mod afslutningen af arbejdslivet. Det er afgørende, at der gives en passende finansiel tilskyndelse til at arbejde længere. Hvordan en sådan tilskyndelse virker kan variere på forskellige tidspunkter afhængig af den normale pensionsalder og forskellige indkomstniveauer. Sådanne ordninger har en tendens til at blive komplicerede, og det er vigtigt at fremme transparensen og de berørte personers forståelse af ordningen.